

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

2025

ΔΙΑΦΘΟΡΑ & ΑΠΑΤΗ
ΟΡΙΣΜΟΙ-ΣΧΗΜΑΤΑ-
ΚΟΚΚΙΝΕΣ ΣΗΜΑΙΕΣ-

Έκδοση 1.0
Δεκέμβριος 2025

ΕΘΝΙΚΗ ΑΡΧΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ

Περιεχόμενα

I. Εισαγωγή.....	5
II. Ορισμοί και Έννοιες	6
A. Ορισμοί της Διαφθοράς	6
B. Μορφές Διαφθοράς στον Ποινικό Κώδικα	7
Γ. Ορισμός της Απάτης και παραδείγματα.....	7
Ορισμός της Απάτης σύμφωνα με τον Ποινικό Κώδικα (Άρθρο 386 ν.4619/2019)	8
Διαφορά μεταξύ Απάτης και Λάθους	8
Δ. Διάκριση μεταξύ Διαφθοράς και Απάτης.....	9
III. Μορφές και Σχήματα Διαφθοράς και Απάτης.....	9
A. Μορφές και Σχήματα Διαφθοράς και Απάτης	9
B. Κόκκινες σημαίες (red flags) ή Δείκτες Απάτης/Διαφθοράς.....	26
Συμπεριφορικές Ενδείξεις (Behavioral Red Flags)	26
Οικονομικές Ενδείξεις (Financial Red Flags)	27
IV. Επίλογος.....	28
V. Βιβλιογραφία.....	29
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	31
Πίνακας Ενδείξεων Διαφθοράς/Απάτης σε Δημόσιες Συμβάσεις	31

ΣΥΝΤΑΞΗ

Το παρόν Εγχειρίδιο συντάχθηκε σύμφωνα με τις κατευθύνσεις της Διοικήτριας της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας, Αλεξάνδρας Ρογκάκου, και με την επίβλεψη και τον συντονισμό της Προϊσταμένης της Γενικής Διεύθυνσης Ακεραιότητας και Λογοδοσίας (Γ.Δ.Α.ΛΟ.), Μαρίας Κωνσταντινίδου.

Η ομάδα έργου αποτελείτο από τους: Ασπασία Φατσιάδου, Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Αξιολόγησης Κινδύνων και Ειδικών Τομεακών Στρατηγικών Καταπολέμησης της Διαφθοράς της Γ.Δ.Α.ΛΟ., Αργύριο Τσομώκο, Προϊστάμενο του Τμήματος Διαχείρισης Κινδύνων, και το στέλεχος του Τμήματος Διαχείρισης Κινδύνων Διαφθοράς, Κυριακή Περδικάκη.

Πρόλογος Διοικήτριας

Η πρόληψη και η καταπολέμηση της διαφθοράς και της απάτης αποτελούν θεμελιώδη προτεραιότητα για τη σύγχρονη δημόσια διοίκηση και κρίσιμο παράγοντα ενίσχυσης της εμπιστοσύνης των πολιτών προς τους θεσμούς. Σε ένα περιβάλλον αυξημένων απαιτήσεων για διαφάνεια, λογοδοσία και ορθή διαχείριση των δημόσιων πόρων, η συστηματική προσέγγιση των φαινομένων διαφθοράς και απάτης καθίσταται αναγκαία προϋπόθεση για την εύρυθμη λειτουργία της διοίκησης και την προστασία του δημοσίου συμφέροντος.

Περαιτέρω, η διεθνής εμπειρία και οι βέλτιστες πρακτικές αναδεικνύουν ότι τα φαινόμενα διαφθοράς και απάτης συνδέονται με συγκεκριμένους παράγοντες και συνθήκες που ευνοούν την εκδήλωσή τους, όπως οι πιέσεις ή τα προσωπικά οφέλη που επιδιώκονται, οι οργανωτικές αδυναμίες και τα κενά στους μηχανισμούς ελέγχου, καθώς και η τάση εκλογίκευσης της παραβατικής συμπεριφοράς από τους δράστες.

Στο πλαίσιο αυτό, το παρόν Εγχειρίδιο συνιστά ένα ολοκληρωμένο και πρακτικό εργαλείο το οποίο αποσκοπεί στην καθιέρωση μιας ενιαίας και συνεκτικής ορολογίας μεταξύ των δημόσιων φορέων, ώστε να διασφαλισθεί η κοινή κατανόηση των φαινομένων διαφθοράς και απάτης και να καταστεί εφικτή η ανάπτυξη συντονισμένων και αποτελεσματικών πολιτικών πρόληψης των φαινομένων διαφθοράς και απάτης στον δημόσιο τομέα. Παράλληλα, αναλύονται σε βάθος τα σχήματα και τα χαρακτηριστικά των φαινομένων αυτών και παρέχονται πρακτικά παραδείγματα και δείκτες έγκαιρης προειδοποίησης, με σκοπό την υποστήριξη των δημόσιων φορέων ώστε να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν και να διαχειρίζονται αποτελεσματικά και εγκαίρως τους κινδύνους διαφθοράς που αντιμετωπίζουν.

Με τον τρόπο αυτό, το παρόν Εγχειρίδιο φιλοδοξεί να συμβάλει ουσιαστικά στη διαμόρφωση μιας διοίκησης που προλαμβάνει, θωρακίζεται και λειτουργεί με ακεραιότητα προς όφελος της κοινωνίας.

**Η Διοικήτρια
Αλεξάνδρα Ρογκάκου**

I. Εισαγωγή

Το παρόν Εγχειρίδιο αποτελεί ένα πρακτικό εργαλείο που αποσκοπεί στη καθιέρωση ενιαίας και συνεκτικής ορολογίας στους δημόσιους φορείς αναφορικά με τις έννοιες της διαφθοράς και της απάτης, προκειμένου να διασφαλισθεί κοινή κατανόηση μεταξύ των φορέων του δημοσίου και να τεθούν οι βάσεις για την ανάπτυξη συντονισμένων και ομοιογενών πολιτικών πρόληψης. Στον δημόσιο τομέα η πρόληψη της διαφθοράς και της απάτης είναι πρωταρχικής σημασίας, καθώς τα φαινόμενα αυτά δύναται να οδηγήσουν στη διάβρωση των θεσμικών λειτουργιών, στην υπονόμευση της αποτελεσματικότητας της διοίκησης και στην απώλεια δημόσιων πόρων.

Στο πλαίσιο της πρόληψης της διαφθοράς και της απάτης στον δημόσιο τομέα, καθίσταται αναγκαία η κατανόηση των βασικών παραγόντων που ευνοούν την εκδήλωση τέτοιων φαινομένων. Η εμπειρία και η διεθνής πρακτική¹ καταδεικνύουν ότι τα περιστατικά διαφθοράς και απάτης δεν εκδηλώνονται τυχαία, αλλά συνδέονται συνήθως με τη συνύπαρξη συγκεκριμένων συνθηκών, όπως η ύπαρξη κινήτρων, η δημιουργία ευκαιριών λόγω οργανωτικών αδυναμιών και ελλείψεων στους μηχανισμούς εποπτείας και ελέγχου και η δικαιολόγηση της παραβατικής συμπεριφοράς από τους δράστες. Η συστηματική αναγνώριση, αξιολόγηση και παρακολούθηση των παραγόντων αυτών συνιστά κρίσιμο πυλώνα μιας ολοκληρωμένης πολιτικής πρόληψης. Μέσω του έγκαιρου εντοπισμού οργανωτικών αδυναμιών και της ενίσχυσης των δικλίδων ελέγχου, οι δημόσιοι φορείς δύναται να περιορίσουν ουσιαστικά τις ευκαιρίες εκδήλωσης παραβατικών συμπεριφορών, να ενισχύσουν τη διαφάνεια και να διασφαλίσουν την ορθή διαχείριση των δημόσιων πόρων. Με τον τρόπο αυτό, η πρόληψη καθίσταται όχι απλώς συμπληρωματικό μέτρο, αλλά θεμελιώδης συνιστώσα της χρηστής διοίκησης και της προστασίας του δημοσίου συμφέροντος.

Το παρόν Εγχειρίδιο περιλαμβάνει μια λεπτομερή ανάλυση των ορισμών και των θεμελιωδών εννοιών της διαφθοράς, εξετάζοντας τις ποικίλες μορφές της, όπως αυτές αποτυπώνονται στις διεθνείς συμβάσεις και στον Ποινικό Κώδικα. Αντιστοίχως, αναλύεται ο ορισμός της απάτης, η κρίσιμη διάκριση μεταξύ απάτης και λάθους, και παρατίθενται παραδείγματα για την καλύτερη κατανόηση των ανωτέρω ορισμών.

Περαιτέρω, στο Εγχειρίδιο αναλύονται σε βάθος οι ποικίλες μορφές και τα σχήματα διαφθοράς και απάτης που εκδηλώνονται εντός της δημόσιας διοίκησης. Διερευνώνται συγκεκριμένα μοτίβα, όπως η δωροδοκία ελεγκτικών οργάνων ή σωμάτων ασφαλείας, η κλοπή ή υπεξαίρεση παγίων, αποθεμάτων ή μετρητών στις εγκαταστάσεις του φορέα, οι μονοπωλιακές αναθέσεις, ο τεχνητός διαχωρισμός αγορών, η παραποίηση οικονομικών στοιχείων/οικονομικών καταστάσεων, η χρήση ψευδών ή διπλών τιμολογίων κ.α. Παράλληλα με την ανάλυση των σχημάτων, παρουσιάζονται οι βασικότερες κόκκινες σημαίες ή δείκτες που υποδηλώνουν την πιθανή ύπαρξη διαφθοράς ή/και απάτης. Η πρακτική αυτή προσέγγιση επιτρέπει την έγκαιρη ανίχνευση

¹ Το «Fraud Triangle» του Donald R. Cressey» (1953) υποστηρίζει ότι η απάτη εκδηλώνεται όταν συνυπάρχουν πίεση/κίνητρο, ευκαιρία και εξορθολογισμός. Το «Fraud Diamond» των David T. Wolfe και Dana R. Hermanson» (2004) προσθέτει ως τέταρτο παράγοντα την ικανότητα του δράστη.

και την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση των περιστατικών, συμβάλλοντας καθοριστικά στην προστασία του δημόσιου συμφέροντος και στην ενίσχυση της ακεραιότητας του διοικητικού μηχανισμού.

II. Ορισμοί και Έννοιες

A. Ορισμοί της Διαφθοράς

Η διαφθορά αποτελεί ένα σύνθετο κοινωνικό, οικονομικό και νομικό φαινόμενο, το οποίο επηρεάζει τόσο τις δημόσιες όσο και τις ιδιωτικές δομές εξουσίας. Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά της Διαφθοράς (εφεξής Σύμβαση UNCAC) αναγνωρίζει ότι δεν υπάρχει ένας ενιαίος και διεθνώς αποδεκτός ορισμός της διαφθοράς. Ωστόσο, η διαφθορά μπορεί να οριστεί ως η παραβίαση νομικών διατάξεων, ηθικών κανόνων ή κοινωνικών προτύπων, η οποία αποσκοπεί, κατά κανόνα, σε ίδιον όφελος.

Ο πιο διαδεδομένος, στον επιστημονικό λόγο και στη διεθνή πρακτική, είναι ο ορισμός της διαφθοράς ως «κατάχρηση εξουσίας για προσωπικό όφελος» (abuse of power for private gain). Ο συγκεκριμένος ορισμός χρησιμοποιείται ευρέως από διεθνείς οργανισμούς όπως ο ΟΟΣΑ², η Παγκόσμια Τράπεζα³ και η Διεθνής Διαφάνεια⁴. Η ευρεία χρήση του ορισμού εξηγείται από το γεγονός ότι επιτρέπει την περιγραφή διαφόρων μορφών διαφθοράς, ανεξάρτητα από το θεσμικό σύστημα ή τα ιδιαίτερα πολιτισμικά χαρακτηριστικά ενός κράτους. Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι η χρήση του όρου «ίδιον όφελος» (ή «προσωπικό όφελος») δεν σημαίνει απαραίτητα άμεσο οικονομικό ή υλικό όφελος. Μπορεί να περιλαμβάνει, επίσης, πολιτικά, κοινωνικά, ιδεολογικά ή άλλα πλεονεκτήματα ή προνόμια που αποκτώνται μέσω της κατάχρησης εξουσίας.

Διαφθορά στον δημόσιο τομέα θεωρείται οποιαδήποτε νομικά κολάσιμη συμπεριφορά που περιλαμβάνει κατάχρηση δημόσιου αξιώματος ή ρόλου για την επίτευξη ιδιωτικού οφέλους.

Οι συνέπειες της διαφθοράς είναι κρίσιμες και πολυεπίπεδες. Σύμφωνα με τη Διεθνή Διαφάνεια, η διαφθορά είναι επιβλαβής για την κοινωνία, εμβαθύνει τις ανισότητες, διαβρώνει την εμπιστοσύνη των πολιτών στους

² Λεξικό ακεραιότητας, Εθνική Αρχή Διαφάνειας: Ο ορισμός που δίνει ο ΟΟΣΑ για τη διαφθορά είναι «η κατάχρηση του δημόσιου ή ιδιωτικού αξιώματος προς ίδιον όφελος. Η ενεργητική ή παθητική κατάχρηση των εξουσιών των δημόσιων λειτουργών (διορισμένων ή αιρετών) για τον προσπορισμό οικονομικού ή άλλου οφέλους».

Organisation for Economic Co-operation and Development (ΟΟΣΑ), *Anti-Corruption Policies in State-Owned Enterprises: Policy Briefing Note*, διαθέσιμο σε: <https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/about/programmes/grc/grc-see/integrity/Anti-corruption-SOE-Policy-Briefing-Note.pdf>

³ Η Παγκόσμια Τράπεζα ορίζει τη διαφθορά ως την κατάχρηση δημόσιου αξιώματος για ίδιον όφελος.

World Bank, *Anticorruption Fact Sheet*, διαθέσιμο σε:

<https://www.worldbank.org/en/news/factsheet/2020/02/19/anticorruption-fact-sheet>

⁴ Η Διεθνής Διαφάνεια (Transparency International) ορίζει τη διαφθορά ως την κατάχρηση ανατεθειμένης εξουσίας για ίδιον όφελος.

Transparency International, *What is Corruption?*, διαθέσιμο σε:

<https://www.transparency.org/en/what-is-corruption?>

δημόσιους θεσμούς, υπονομεύει τη χρηστή διακυβέρνηση και την κοινωνική δικαιοσύνη και συνιστά σοβαρή απειλή για το κράτος δικαίου, τη δημοκρατία και τα θεμελιώδη δικαιώματα.⁵

Η διαφθορά διακρίνεται σε μεγάλη ή εκτεταμένη και μικρή ή περιορισμένη. Η μεγάλη διαφθορά (grand corruption) απαντάται στα ανώτερα κλιμάκια της δημόσιας διοίκησης καθώς και στη νομοθετική, εκτελεστική ή δικαστική εξουσία και οδηγεί σε εκτεταμένη διάβρωση της εμπιστοσύνης των πολιτών στη Διοίκηση και τους νόμους. Η μικρή διαφθορά (petty corruption) αναφέρεται στα περιστατικά καταβολής μικρών χρηματικών ποσών για την πραγματοποίηση «μικρής χάρης» ή την εξυπηρέτηση συγγενών και φίλων για τοποθέτησή τους σε χαμηλού επιπέδου θέσεις.⁶

B. Μορφές Διαφθοράς στον Ποινικό Κώδικα

Η διαφθορά μπορεί να εκδηλωθεί με διάφορους τρόπους, είτε ως πράξη είτε ως παράλειψη. Ο Ποινικός Κώδικας δεν περιλαμβάνει έναν ενιαίο ορισμό της διαφθοράς, αλλά περιγράφει συγκεκριμένες παράνομες πράξεις που σχετίζονται με αυτήν⁷, όπως:

- ✓ Δωροδοκία και δωροληψία πολιτικών προσώπων (άρθρα 159 και 159Α ΠΚ)
- ✓ Δωροδοκία εκλογέα (άρθρο 165 ΠΚ)
- ✓ Αθέμιτη επιρροή σε δικαστικούς λειτουργούς (άρθρο 167Α ΠΚ)
- ✓ Δωροληψία και δωροδοκία δικαστικών λειτουργών (άρθρο 237 ΠΚ)
- ✓ Δωροληψία και δωροδοκία υπαλλήλου (άρθρα 235, 236, 237Β και 396 ΠΚ)
- ✓ Εμπορία επιρροής – μεσάζοντες (άρθρο 237Α ΠΚ)
- ✓ Υπεξαίρεση (375 ΠΚ)
- ✓ Απιστία (390 ΠΚ)
- ✓ Ευνοϊκά μέτρα (άρθρο 263Α ΠΚ)
- ✓ Δωροληψία και δωροδοκία στον ιδιωτικό τομέα (άρθρο 396 ΠΚ)

Ωστόσο, δεν ποινικοποιούνται όλες οι μορφές της διαφθοράς. Πέρα από τις περιπτώσεις που έχουν ποινική απαξία και διώκονται ποινικά, υπάρχουν και καταστάσεις που υπονομεύουν την αμεροληψία της διοίκησης και δύναται να οδηγήσουν στην εκδήλωση φαινομένων διαφθοράς όπως η σύγκρουση συμφερόντων, ο νεποτισμός και η ευνοιοκρατία.

Γ. Ορισμός της Απάτης και παραδείγματα

Η απάτη αποτελεί μια σοβαρή μορφή οικονομικού εγκλήματος που επηρεάζει ιδιώτες, επιχειρήσεις και δημόσιους οργανισμούς παγκοσμίως. Χαρακτηρίζεται από δόλο και πρόθεση εξαπάτησης με σκοπό την

⁵ Λεξικό ακεραιότητας, Εθνική Αρχή Διαφάνειας

⁶ Λεξικό ακεραιότητας, Εθνική Αρχή Διαφάνειας

⁷ Λεξικό Ακεραιότητας, Εθνική Αρχή Διαφάνειας

απόκτηση παράνομου οφέλους εις βάρος τρίτων. Στη σύγχρονη εποχή, όπου η τεχνολογία και οι χρηματοοικονομικές συναλλαγές εξελίσσονται ραγδαία, οι μορφές απάτης γίνονται ολοένα και πιο περίπλοκες, καθιστώντας την ανίχνευση και την πρόληψή τους κρίσιμη ανάγκη.

Ο ορισμός της απάτης ποικίλει ανάλογα με τη νομική και επιστημονική προσέγγιση. Σύμφωνα με την Association of Certified Fraud Examiners (ACFE)⁸, η απάτη ορίζεται ως κάθε δραστηριότητα που βασίζεται στην παραπλάνηση με σκοπό την απόκτηση οικονομικού οφέλους. Πρόκειται για σκόπιμη ενέργεια που εμπεριέχει την παραποίηση της αλήθειας ή την απόκρυψη ουσιωδών πληροφοριών, με στόχο να επηρεαστεί η συμπεριφορά ενός ατόμου ή ενός οργανισμού προς όφελος του δράστη και εις βάρος τρίτων. Όταν η απάτη περιλαμβάνει την εν γνώσει παραποίηση ή απόκρυψη της αλήθειας με σκοπό την εξαπάτηση κάποιου, ώστε να υποστεί οικονομική ζημία, τότε συνιστά ποινικά κολάσιμη πράξη. Ενδεικτικά, εάν ένα άτομο ψεύδεται ή παραποιεί δεδομένα για να αποκομίσει αθέμιτο οικονομικό όφελος, αυτή η πράξη χαρακτηρίζεται ως απάτη. Η απάτη περιλαμβάνει διάφορες πρακτικές, όπως τη νόθευση ή παραποίηση εγγράφων, στοιχείων ή πραγματικών περιστατικών.

Στη συνέχεια παρουσιάζεται η νομική διάσταση της έννοιας της απάτης, όπως αυτή ορίζεται στον ελληνικό Ποινικό Κώδικα και αναλύεται η διαφορά μεταξύ απάτης και λάθους, με ιδιαίτερη έμφαση στον ρόλο της πρόθεσης ως θεμελιώδους χαρακτηριστικού που διακρίνει τις δύο έννοιες.

Ορισμός της Απάτης σύμφωνα με τον Ποινικό Κώδικα (Άρθρο 386 ν.4619/2019)

Η ελληνική νομοθεσία ορίζει την απάτη στο άρθρο 386 του ν. 4619/2019 (Ποινικός Κώδικας). Επιπλέον, στα άρθρα 386Α και 386Β περιγράφονται συγκεκριμένες μορφές της, όπως η απάτη που διαπράττεται μέσω υπολογιστή και αυτή που αφορά επιχορηγήσεις. Σύμφωνα με τον ελληνικό Ποινικό Κώδικα, απάτη διαπράττει όποιος, μέσω της σκόπιμης παρουσίασης ψευδών γεγονότων ως αληθινών ή μέσω της αθέμιτης απόκρυψης ή παρασιώπησης πραγματικών περιστατικών, ζημιώνει ξένη περιουσία. Αυτό επιτυγχάνεται με την παρακίνηση κάποιου σε πράξη, παράλειψη ή ανοχή, με απώτερο σκοπό την αποκόμιση παράνομου περιουσιακού οφέλους για τον ίδιο ή για τρίτους. Η ποινική αντιμετώπιση της απάτης περιλαμβάνει φυλάκιση και χρηματική ποινή, αναλόγως της σοβαρότητας της πράξης και της έκτασης της ζημίας. Επιπλέον, άλλα άρθρα του Ποινικού Κώδικα που συνδέονται με την έννοια της απάτης είναι η απατηλή πρόκληση βλάβης (άρθρο 389 ΠΚ), η πλαστογραφία (άρθρο 216 ΠΚ) και η πλαστογραφία πιστοποιητικών (άρθρο 217 ΠΚ)⁹, καθώς αποτελούν συναφείς πράξεις δόλιας ή παραπλανητικής συμπεριφοράς που μπορούν να συντελέσουν ή να ενισχύσουν την τέλεση της απάτης.

Διαφορά μεταξύ Απάτης και Λάθους

Η διάκριση μεταξύ απάτης και λάθους είναι κρίσιμη για την κατανόηση των κινήτρων πίσω από μια ενέργεια και την αξιολόγηση της ηθικής ή/και της νομικής της διάστασης. Η απάτη συνίσταται σε σκόπιμες και

⁸ <https://www.acfe.com/fraud-resources/fraud-101-what-is-fraud>

⁹ Λεξικό ακεραιότητας, Εθνική Αρχή Διαφάνειας

προμελετημένες πράξεις παραπλάνησης, με σκοπό την απόκτηση παράνομου πλουτισμού ή άλλου οφέλους εις βάρος κάποιου άλλου. Αντίθετα, το λάθος αναφέρεται σε ακούσιες ενέργειες, οι οποίες δεν επιδιώκουν να εξαπατήσουν ή να προκαλέσουν βλάβη, αλλά προκύπτουν από ακούσια σφάλματα ή παρανοήσεις. Επομένως, ενώ η απάτη περιλαμβάνει πρόθεση, το λάθος οφείλεται σε ατυχείς συνθήκες έλλειψη προσοχής ή δεξιοτήτων.

Δ. Διάκριση μεταξύ Διαφθοράς και Απάτης

Η απάτη και η διαφθορά αποτελούν συναφή φαινόμενα, καθώς αμφότερα σχετίζονται με παράνομες ή ανήθικες πρακτικές που επηρεάζουν τη διαφάνεια και τη χρηστή διακυβέρνηση. Ωστόσο, οι δύο έννοιες διαφοροποιούνται ως προς τη θεμελιώδη φύση τους. Συγκεκριμένα, η απάτη βασίζεται στην παραπλάνηση, συχνά εμπεριέχει τη χρήση ψευδών στοιχείων για οικονομικό όφελος και μπορεί να διαπραχθεί από οποιοδήποτε άτομο, ανεξαρτήτως θέσης ή εξουσίας. Αντίθετα, η διαφθορά συνδέεται με την κατάχρηση εξουσίας και την εκμετάλλευση θέσης ή αξιώματος.

Η απάτη εις βάρος δημόσιων πόρων συνδέεται ορισμένες φορές με υποθέσεις διαφθοράς. Εάν, για παράδειγμα, δικαιούχος επιχορήγησης δωροδοκήσει δημόσιο υπάλληλο προκειμένου να εγκρίνει αδικαιολόγητα υψηλές δαπάνες μέσω υπερκοστολόγησης δαπανών, έχει διαπράξει τόσο απάτη όσο και διαφθορά (ενεργητική δωροδοκία). Αντίστοιχα ο δημόσιος υπάλληλος διαπράττει το αδίκημα της παθητικής δωροδοκίας, το οποίο συνιστά διαφθορά¹⁰.

Σε άλλο παράδειγμα, μέλος επιτροπής προμηθειών σε δημόσιο διαγωνισμό εκμεταλλεύεται τη θέση του για να ευνοήσει συγγενή του, ο οποίος υποβάλλει πλαστά δικαιολογητικά. Ο προμηθευτής κερδίζει τη σύμβαση παρατύπως (απάτη μέσω πλαστότητας), ενώ το μέλος της επιτροπής διαπράττει κατάχρηση εξουσίας και βρίσκεται σε κατάσταση σύγκρουσης συμφερόντων.

III. Μορφές και Σχήματα Διαφθοράς και Απάτης

A. Μορφές και Σχήματα Διαφθοράς και Απάτης

Η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά της Διαφθοράς (UNCAC), η οποία κυρώθηκε από τη χώρα μας με τον ν.3666/2008, αποτελεί ένα διεθνώς αποδεκτό πλαίσιο αναφοράς για την πρόληψη και καταπολέμηση της διαφθοράς. Η Σύμβαση καθορίζει ρητώς συγκεκριμένες μορφές συμπεριφοράς ως διεφθαρμένες, οι οποίες πρέπει να συνιστούν ποινικά αδικήματα στο εσωτερικό δίκαιο κάθε κράτους.

Οι μορφές διαφθοράς που καθορίζονται από τη Σύμβαση και αναγνωρίζονται σε διεθνές επίπεδο περιλαμβάνουν την ενεργητική δωροδοκία, την παθητική δωροδοκία ή δωροληψία, την ιδιοποίηση δημόσιας περιουσίας, την κατάχρηση εξουσίας, την εμπορία επιρροής, τον παράνομο πλουτισμό, τη νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες (ξέπλυμα χρήματος), την απόκρυψη ή

¹⁰ Ειδική Έκθεση του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου (2019). Καταπολέμηση της απάτης κατά την εκτέλεση των δαπανών της ΕΕ: ανάγκη λήψης μέτρων.

παρακράτηση περιουσιακών στοιχείων που προέρχονται από πράξεις διαφθοράς, καθώς και την παρακώλυση του έργου της δικαιοσύνης.

Ωστόσο, πέραν των μορφών διαφθοράς που καθορίζονται από τη Σύμβαση UNCAC, η διεθνής βιβλιογραφία¹¹ αναγνωρίζει και άλλες σημαντικές εκφάνσεις της διαφθοράς, οι οποίες σχετίζονται με δραστηριότητες στον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα.

Αντίστοιχα, η απάτη μπορεί να εκδηλωθεί μέσα από ποικίλα σχήματα, όπως πλαστογραφία εγγράφων, υποβολή ψευδών δηλώσεων, πλαστά /εικονικά ή διπλά τιμολόγια, παραποίηση λογιστικών ή οικονομικών στοιχείων, συμπαιγνία υποψήφίων αναδόχων. Τα σχήματα αυτά μπορεί να τελεστούν από ιδιώτες, προμηθευτές, δικαιούχους χρηματοδοτήσεων ή και από δημοσίους υπαλλήλους.

Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται αναλυτικά οι κυριότερες μορφές διαφθοράς και απάτης, καθώς και οι βασικοί τρόποι οργάνωσης και υλοποίησης των σχετικών παράνομων ενεργειών, γνωστοί και ως «σχήματα διαφθοράς και απάτης»:

Μορφές Διαφθοράς και Απάτης	Ενδεικτικά Σχήματα Διαφθοράς και Απάτης
<p>Δωροδοκία (bribery):</p> <p>Η δωροδοκία χωρίζεται σε ενεργητική και παθητική.</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Ενεργητική δωροδοκία. Η υπόσχεση, προσφορά ή παροχή σε έναν δημόσιο υπάλληλο ενός αδικαιολόγητου πλεονεκτήματος, προκειμένου να ενεργήσει ή να αποφύγει την ενέργεια σε θέματα που σχετίζονται με τα καθήκοντά του ή αντίκεινται σε αυτά.▪ Παθητική δωροδοκία ή δωροληψία. Η απαίτηση ή αποδοχή από έναν υπάλληλο, ενός αδικαιολόγητου πλεονεκτήματος, προκειμένου να ενεργήσει ή να παραλείψει οφειλόμενη ενέργεια σε θέματα που σχετίζονται με τα καθήκοντά του. <p>Η δωροδοκία συνιστά την κυριότερη μορφή διαφθοράς, ενώ</p>	<p>Ενδεικτικά σχήματα διαφθοράς:</p> <ol style="list-style-type: none">1. Δωροδοκία ελεγκτικών οργάνων ή σωμάτων ασφαλείας (π.χ. εφοριακούς, τελωνειακούς, επιθεωρητές εργασίας, υγειονομικούς, αστυνομικούς, λιμενικούς κ.ά.) με σκοπό την αποσιώπηση παρατυπιών, παραβάσεων, τη μη δίωξη και διερεύνηση αδικημάτων ή τη διασφάλιση ευνοϊκής έκβασης.2. Καταβολή χρημάτων ή αθέμιτων δώρων, για την επίσπευση ή διεκπεραίωση υπόθεσης σε δημόσια υπηρεσία (π.χ. έκδοση πολεοδομικής άδειας).3. Ανάθεση δημοσίων έργων ή κρατικών προμηθειών κατόπιν παροχής οικονομικών ανταλλαγμάτων σε δημόσιους λειτουργούς ή πολιτικά πρόσωπα (π.χ. επιστροφή από προμηθευτές ή ανάδοχους μέρος της

¹¹ Στην εν λόγω κατηγοριοποίηση ελήφθησαν επιπροσθέτως υπόψη οι παρακάτω εκθέσεις :

- Κατευθυντήριες γραμμές για την κατάρτιση τομεακών στρατηγικών καταπολέμησης της διαφθοράς στην Ελλάδα (2017), ΟΟΣΑ

- Έκθεση του Συμβουλίου Περιφερειακής Συνεργασίας (Regional Cooperation Council), με τίτλο "Αξιολόγηση του κινδύνου για εκδήλωση φαινομένων διαφθοράς σε δημόσιους οργανισμούς στη Νοτιοανατολική Ευρώπη: Συγκριτική Έρευνα και Μεθοδολογία" (2015) (Corruption Risk Assessment in Public Institutions in South East Europe: Comparative Research and Methodology

- Managing conflict of interest in the public service (2005), OECD

<p>αποτελεί κοινό σημείο αναφοράς για πλήθος άλλων εκφάνσεων της.</p>	<p>αμοιβής που λαμβάνουν από δημόσια σύμβαση σε δημόσιους αξιωματούχους οι οποίοι έχουν τη θεσμική εξουσία να τους αναθέσουν το έργο ή τη σύμβαση).</p> <p>4. Χρηματικό αντάλλαγμα («φακελάκι») σε επαγγελματία υγείας για υπηρεσίες που οφείλει να παρέχει στο πλαίσιο των καθηκόντων του.</p> <p>5. Παροχή ή αποδοχή οποιασδήποτε μορφής ωφελήματος με σκοπό τη διαμόρφωση μελλοντικής απόφασης (π.χ. αθέμιτες πολιτικές συνεισφορές: χρηματοδότηση πολιτικών από εταιρείες με στόχο τη διασφάλιση ευνοϊκής μελλοντικής μεταχείρισης/νομοθετικής ρύθμισης).</p> <p>6. Δωροδοκία δικαστικών λειτουργών με σκοπό τη μεροληπτική έκδοση δικαστικών αποφάσεων.</p>
<p>Εκβιασμός (Extortion)¹²</p> <p>Ο εκβιασμός συνίσταται στη χρήση ή την απειλή χρήσης βίας, δημόσιας εξουσίας καθώς και σε άλλες μορφές εκφοβισμού ή ψυχολογικής πίεσης, με σκοπό την απόσπαση χρημάτων, υπηρεσιών ή άλλων ωφελημάτων από ένα πρόσωπο. Σε αντίθεση με τη δωροδοκία, όπου η παροχή γίνεται συνήθως με τη συγκατάθεση του δότη προκειμένου να αποκομίσει κάποιο όφελος, στον εκβιασμό η πίεση ασκείται με τρόπο εμφανή και καταναγκαστικό, καθώς ο δράστης εξαναγκάζει το θύμα να ενδώσει στις απαιτήσεις του μέσω απειλών ή εκφοβισμού.</p>	<p>Τα σχήματα διαφθοράς στον εκβιασμό παρουσιάζουν ομοιότητες με εκείνα της δωροδοκίας με τις εξής διαφορές:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Μονομερής άσκηση πίεσης ή απειλής, μέσω της οποίας επιδιώκεται ο εξαναγκασμός του θύματος σε πράξη ή παράλειψη που δεν θα πραγματοποιούσε υπό κανονικές συνθήκες. 2. Η πρωτοβουλία της πράξης προέρχεται από τον δράστη, ο οποίος, αξιοποιώντας τη θέση ή την εξουσία του, απειλεί τον πολίτη ή τον συναλλασσόμενο προκειμένου να αποσπάσει οικονομικό ή άλλο όφελος. 3. Σε αντίθεση με τη δωροδοκία, όπου υπάρχει κατά κανόνα αμοιβαία συναίνεση, στον εκβιασμό το ζητούμενο όφελος επιτυγχάνεται μέσω εκφοβισμού, ψυχολογικής πίεσης ή απειλής χρήσης εξουσίας. 4. Από νομικής άποψης, η πράξη τυποποιείται ως αυτοτελές αδίκημα εκβίασης, σύμφωνα με το άρθρο 385 του Ποινικού Κώδικα, και όχι ως

¹² Άρθρο 385 - Ποινικός Κώδικας εκβίαση

	περίπτωση δωροληψίας ή δωροδοκίας.
<p>Ιδιοποίηση Δημόσιας Περιουσίας:</p> <p>Κατάχρηση / κλοπή / υπεξαίρεση περιουσιακών στοιχείων, κεφαλαίων, τίτλων ή οποιουδήποτε άλλου στοιχείου του φορέα, όπου ο δημόσιος υπάλληλος, εκ της ιδιότητάς του, έχει πρόσβαση.</p>	<p>Συνήθη σχήματα διαφθοράς:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Κλοπή ή υπεξαίρεση παγίων από τις εγκαταστάσεις του φορέα. 2. Κλοπή ή υπεξαίρεση αποθεμάτων ή μετρητών του φορέα. 3. Χρήση των περιουσιακών στοιχείων του φορέα για προσωπικό όφελος (οχήματα, εξοπλισμός γραφείου) π.χ. δημόσιος υπάλληλος/αξιωματούχος κάνει χρήση κρατικού αυτοκινήτου για προσωπικές μετακινήσεις ή επαγγελματικού εξοπλισμού για δικές του εργασίες.
<p>Κατάχρηση εξουσίας/ καθηκόντων:</p> <p>Κατάχρηση της θέσης ή των καθηκόντων από δημόσιο λειτουργό, με σκοπό το προσωπικό όφελος ή το όφελος τρίτου προσώπου ή οντότητας. Ανάλογα με την περίπτωση, αυτή η κατάχρηση μπορεί να εκδηλώνεται είτε με τη σκόπιμη εκτέλεση μιας πράξης είτε με την παράλειψη εκτέλεσης κάποιας πράξης από τον δημόσιο υπάλληλο παραβιάζοντας ή παρακάμπτοντας το νομοθετικό πλαίσιο.</p> <p>Όταν η εν λόγω κατάχρηση περιλαμβάνει την αποδοχή ή την προσφορά χρημάτων, αγαθών ή άλλων ωφελημάτων με σκοπό την εκτέλεση ή την παράλειψη εκτέλεσης καθήκοντος, τότε χαρακτηρίζεται ως δωροδοκία.</p>	<p>Ειδικές μορφές κατάχρησης εξουσίας περιλαμβάνουν:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Πελατειακές σχέσεις (Patronage): Χρήση κρατικών πόρων ως αντάλλαγμα για πολιτική υποστήριξη π.χ. πολιτικός υπόσχεται θέσεις εργασίας σε ψηφοφόρους για να κερδίσει τις εκλογές. 2. Νεποτισμός (Nepotism): Αξιώματα ή οφέλη αποδίδονται σε στενούς φίλους ή συγγενείς αντί να αποδίδονται με αξιοκρατικά κριτήρια, π.χ. υπουργός διορίζει στο υπουργείο που προΐσταται, συγγενικό του πρόσωπο ως μετακλητό υπάλληλο, χωρίς να έχει τα απαραίτητα προσόντα.
<p>Άσκηση εξωτερικής επιρροής ή πίεσης σε δημόσιους λειτουργούς</p>	<p>Οι μορφές που μπορεί να λάβει η επιρροή αυτή περιλαμβάνουν:</p> <p>Παράνομες ή Ανήθικες Πρακτικές Άσκησης Δραστηριοτήτων Επιρροής (Lobbying)/Εμπορία Επιρροής ((Trading in Influence)¹³</p> <p>Το lobbying, ως διαδικασία άσκησης επιρροής από ιδιωτικούς φορείς, επιχειρήσεις ή ομάδες συμφερόντων</p>

¹³ Άρθρο 237Α ΠΚ περί εμπορίας επιρροής – μεσάζοντες

	<p>προς τους φορείς λήψης αποφάσεων της δημόσιας διοίκησης ή της κυβέρνησης, δύναται να είναι θεσμικά αποδεκτό και νόμιμο, εφόσον ασκείται με διαφάνεια και υπό το πλαίσιο νομοθετικά κατοχυρωμένων κανόνων. Ωστόσο, όταν η εν λόγω πρακτική υπερβαίνει τα θεσμικά όρια και ασκείται με τρόπο αδιαφανή, εσωτερικά διαπλεκόμενο ή ανήθικο, τότε παρεκτρέπεται σε μία μορφή εξωθεσμικής επιρροής.</p> <p>Προκειμένου να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο αυτό και να διασφαλιστεί η διαφάνεια στις διαδικασίες άσκησης επιρροής, θεσπίστηκε το 2021 ο νόμος 4829, ο οποίος εισάγει ένα ρυθμιστικό πλαίσιο για την οργάνωση και τον έλεγχο των δραστηριοτήτων επιρροής προς τους θεσμικούς φορείς της Πολιτείας. Στο πλαίσιο του ως άνω νομοθετήματος, συστάθηκε το Μητρώο Διαφάνειας, το οποίο λειτουργεί στην Εθνική Αρχή Διαφάνειας ως μέσο συστηματικής καταγραφής και εποπτείας των ενεργειών lobbying.</p> <p>Η εμπορία επιρροής, όπως ορίζεται και στη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά της Διαφθοράς (UNCAC), συνίσταται στην περίπτωση κατά την οποία ένα τρίτο πρόσωπο (μεσάζοντας ή εξωτερικός παράγοντας) αποδέχεται ή απαιτεί ανταλλάγματα από ιδιώτη ή νομικό πρόσωπο, με την υπόσχεση ότι θα ασκήσει επιρροή σε δημόσιο αξιωματούχο ή υπάλληλο. Το αδίκημα υφίσταται ακόμη κι αν ο μεσάζοντας δεν έχει πραγματική επιρροή – αρκεί η υπόσχεση ή η συμφωνία για άσκησή της, χωρίς να απαιτείται τελικό αποτέλεσμα.</p> <p>Άλλες μορφές εξωτερικής πίεσης σε δημόσιο αξιωματούχο (π.χ. εκβιασμοί, απειλές ή άσκηση ψυχολογικής πίεσης για τη λήψη συγκεκριμένης απόφασης, χρήση μέσων μαζικής ενημέρωσης για να επηρεαστεί η κοινή γνώμη και να πειστούν οι δημόσιες αρχές να λάβουν μια συγκεκριμένη απόφαση κλπ.)</p>
<p>Άσκηση εσωτερικής επιρροής ή πίεσης σε δημόσιους λειτουργούς</p>	<p>Αφορά την εσωτερική πίεση που μπορεί να ασκηθεί σε δημόσιους λειτουργούς από τους προϊσταμένους τους,</p>

	<p>από συναδέλφους ή πολιτικά πρόσωπα, προκειμένου να παραβιάσουν τους κανόνες δεοντολογίας, να παρακάμψουν τις νόμιμες διαδικασίες ή να λάβουν αποφάσεις που εξυπηρετούν συγκεκριμένα συμφέροντα. Αυτή η μορφή επιρροής συχνά συνδέεται με περιβάλλοντα ανοχής στη θεσμική παρεκτροπή και ενδέχεται να συνοδεύεται από ηθική παρενόχληση (mobbing) εις βάρος υπαλλήλων που αντιστέκονται σε τέτοιες πιέσεις, π.χ. αθέμιτη άσκηση πίεσης επιρροής από προϊσταμένους ή ανώτερο αξιωματούχο, προκειμένου μια επιτροπή προμηθειών να λάβει απόφαση υπέρ συγκεκριμένου υποψηφίου.</p>
<p>Σύγκρουση Συμφερόντων (Conflict of Interests):</p> <p>Σύμφωνα με τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), η σύγκρουση συμφερόντων στο δημόσιο τομέα ορίζεται ως η σύγκρουση μεταξύ των δημόσιων καθκόντων και των ιδιωτικών συμφερόντων ενός δημόσιου υπαλλήλου, κατά την οποία τα ιδιωτικά συμφέροντα του εν λόγω υπαλλήλου ενδέχεται να επηρεάσουν αθέμιτα την άσκηση των επίσημων υποχρεώσεων και καθκόντων του.</p> <p>Η ύπαρξη σύγκρουσης συμφερόντων δεν συνεπάγεται κατ' ανάγκην διαφθορά. Ωστόσο, εάν δεν διαγνωστεί εγκαίρως και δεν αντιμετωπιστεί, μπορεί να οδηγήσει σε αθέμιτη επιρροή ή σε διαφθορά. Ειδικότερα, αν η σύγκρουση συμφερόντων δεν επιλυθεί, υπάρχει κίνδυνος οι υπάλληλοι να χρησιμοποιήσουν τη θέση τους για να εξυπηρετήσουν προσωπικά ή άλλα συμφέροντα σε βάρος του δημοσίου συμφέροντος¹⁴.</p> <p>Περαιτέρω, το άρθρο 36 του ν. 3528/2007 (Υ.Κ.) ορίζει το κώλυμα συμφέροντος των δημοσίων υπαλλήλων αναφορικά με την έκδοση πράξεων ή την επίλυση ζητημάτων τα οποία αφορούν σε συγγενείς έως τρίτου βαθμού, άτομα με τα</p>	<p>Περιπτώσεις που μπορεί να οδηγήσουν σε σύγκρουση συμφερόντων:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Εργαζόμενος που είναι υπεύθυνος λήψης αποφάσεων και επιδιώκει προσωπικά συμφέροντα στις αποφάσεις του, παρά τα συμφέροντα του φορέα (π.χ. μέλος της επιτροπής προμηθειών ή της αναθέτουσας αρχής έχει στενή σχέση με έναν από τους υποψήφιους προμηθευτές και δεν δηλώνει το γεγονός, επηρεάζοντας την αξιολόγηση των υποψηφίων). • Άσκηση ιδιωτικού έργου χωρίς την απαραίτητη άδεια σύμφωνα με τον Υ.Κ. για τη λήψη της οποίας εξετάζεται και η ενδεχόμενη σύγκρουση συμφερόντων (π.χ. υπάλληλος που υπηρετεί στη Διεύθυνση Προμηθειών ενός υπουργείου και έχει πρόσβαση σε διαγωνισμούς και τεχνικές προδιαγραφές παρέχει συμβουλευτικές υπηρεσίες σε ιδιωτική εταιρεία σχετικά με την υποβολή προτάσεων σε διαγωνισμούς του δημοσίου, χωρίς να έχει λάβει άδεια άσκησης ιδιωτικού έργου. Η

¹⁴ Το Έντυπο Γνωστοποίησης Κατάστασης Σύγκρουσης Συμφερόντων χρησιμοποιείται για την επίσημη καταγραφή και αναφορά περιστατικών ή καταστάσεων που ενδέχεται να προκαλέσουν σύγκρουση συμφερόντων. Σύμφωνα με τον νόμο 4412/2016 για τις δημόσιες συμβάσεις, οι αναθέτουσες αρχές και οι αναθέτοντες φορείς του δημοσίου είναι υποχρεωμένοι να προλαμβάνουν, να εντοπίζουν και να διορθώνουν περιστατικά σύγκρουσης συμφερόντων που μπορεί να προκύψουν κατά τη διάρκεια της διαδικασίας των δημοσίων συμβάσεων.

<p>οποία συνδέονται με σχέσεις πρόδηλης φιλίας ή έχθρας καθώς και σε περίπτωση υποθέσεων για την πρόσβαση των οποίων έχουν πρόδηλο συμφέρον. Το άρθρο αυτό θεσπίζει την υποχρέωση των δημοσίων υπαλλήλων να ζητούν εξαίρεση από κάθε ενέργεια.</p>	<p>ιδιωτική του δραστηριότητα ενδέχεται να του αποφέρει οικονομικό όφελος και να επηρεάσει την αμεροληψία του στη διαχείριση διαγωνισμών στους οποίους μετέχει η εταιρεία στην οποία εργάζεται (ιδιωτικά).</p>
<p>Παράνομη χρήση σε εσωτερική πληροφόρηση: Η έννοια της εσωτερικής πληροφόρησης (Insider Trading) αφορά την εκμετάλλευση εμπιστευτικών, μη προσβάσιμων στο ευρύ κοινό πληροφοριών που σχετίζονται με έναν οργανισμό ή εταιρεία, από πρόσωπο το οποίο έχει προνομιακή πρόσβαση σε αυτές, συνήθως λόγω της επαγγελματικής του ιδιότητας. Η χρήση των εν λόγω πληροφοριών αποσκοπεί στην επίτευξη οικονομικού οφέλους.</p>	<p>Οι ευαίσθητες αυτές πληροφορίες μπορούν να αφορούν: την τιμή μιας μετοχής, τις τιμές προϊόντων, την αποκάλυψη εμπορικής στρατηγικής (συγχώνευση, εξαγορά, πώληση, αγορά). Ενώ τα φαινόμενα Insider Trading συνδέονται κυρίως με τις χρηματοπιστωτικές αγορές και τις εισηγμένες εταιρείες¹⁵, στο δημόσιο τομέα ενδέχεται να παρατηρηθεί ανάλογη πρακτική. Στην περίπτωση αυτή, δημόσιοι λειτουργοί ή υπάλληλοι δύναται να εκμεταλλεύονται εμπιστευτικές πληροφορίες για προσωπικό όφελος, συνήθως σε συνάρτηση με δημόσιες προμήθειες, διαγωνιστικές διαδικασίες, χρηματοδοτήσεις ή νομοθετικές τροποποιήσεις. Παρατίθενται ενδεικτικά παραδείγματα: - Υποψήφιοι ανάδοχοι ενδέχεται να αποκτήσουν παράνομη πρόσβαση σε εμπιστευτικά δεδομένα (όπως προνομιακή πληροφόρηση σχετικά με επικείμενους διαγωνισμούς επιτρέποντάς τους να προετοιμαστούν εκ των προτέρων, αποκάλυψη εμπιστευτικών πληροφοριών κατά την αποσφράγιση των προσφορών κ.ά.) με συνέπεια την παραβίαση των κανόνων του ανταγωνισμού. - Υπάλληλος στην Πολεοδομία γνωρίζοντας ότι μια περιοχή θα ενταχθεί σύντομα στο σχέδιο πόλης ή ότι πρόκειται να ανεγερθεί μεγάλη δημόσια υποδομή (π.χ. σταθμός μετρό) μεταβιβάζει την πληροφορία σε τρίτους (φίλους/συγγενείς) που σπεύδουν να αγοράσουν ακίνητα πριν αυξηθούν οι τιμές.</p>

¹⁵ Legal Information Institute, Cornell Law School «Η εκμετάλλευση εμπιστευτικών πληροφοριών είναι η διαπραγμάτευση τίτλων μιας εταιρείας από άτομα που έχουν πρόσβαση σε εμπιστευτικές ή σημαντικές μη δημόσιες πληροφορίες σχετικά με την εταιρεία».

https://www.law.cornell.edu/wex/insider_trading

	<p>Οι συνθήκες που μπορεί να ευνοήσουν την παράνομη πρόσβαση σε εσωτερική πληροφόρηση είναι:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Η σύγκρουση συμφερόντων που μπορεί να οδηγήσει σε παράνομη χρήση εσωτερικής πληροφόρησης για προσωπικό όφελος¹⁶. • Οι περιστρεφόμενες θύρες (Revolving Doors): Αναφέρεται στη μετακίνηση υψηλόβαθμων δημόσιων αξιωματούχων από τον δημόσιο τομέα στον ιδιωτικό τομέα και αντίστροφα, κάτι που μπορεί να δημιουργήσει ευκαιρίες για παράνομη πληροφόρηση, ζητήματα σύγκρουσης συμφερόντων ή διαφθοράς.
<p>Παράνομος πλουτισμός: Μια σημαντική αύξηση των περιουσιακών στοιχείων ενός δημόσιου υπαλλήλου που δεν δικαιολογείται από το νόμιμο εισόδημά του.</p>	<p>Ο παράνομος πλουτισμός τελεί σε άμεση συνάρτηση με τις προαναφερθείσες μορφές διαφθοράς, καθώς προϋποθέτει την προηγούμενη τέλεση κάποιας διεφθαρμένης πράξης, η οποία επιτρέπει σε δημόσιο λειτουργό να αποκτήσει περιουσιακά στοιχεία που υπερβαίνουν το εύλογα αναμενόμενο από το δηλωθέν και τεκμηριωμένο νόμιμο εισόδημά του. Εντούτοις, η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά της Διαφθοράς (UNCAC) αναγνωρίζει τον παράνομο πλουτισμό ως ένα διακριτό και αυτόνομο ποινικό αδίκημα διαφθοράς, αναγνωρίζοντας ότι:</p> <ul style="list-style-type: none"> • υφίσταται πρακτική δυσχέρεια στην απόδειξη της υποκείμενης παράνομης πράξης. Η θεσμοθέτηση του παράνομου πλουτισμού ως διακριτού αδικήματος παρέχει τη δυνατότητα δίωξης σε περιπτώσεις όπου υφίσταται σαφής και μη δικαιολογημένη αύξηση περιουσιακών στοιχείων, ακόμη και ελλείψει αδιάσειστων αποδείξεων για την αρχική παράνομη δραστηριότητα. • η αδικαιολόγητη κατοχή πλούτου από έναν δημόσιο λειτουργό συνιστά παραβίαση της δημόσιας εμπιστοσύνης.

¹⁶ OECD, Managing Conflict of Interest in the Public Sector

	<ul style="list-style-type: none"> ο παράνομος πλουτισμός λειτουργεί ως ισχυρό ενδεικτικό στοιχείο τέλεσης πράξεων διαφθοράς (Κόκκινες σημαίες (red flags) ή Δείκτες Απάτης/Διαφθοράς)
<p>Νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (ξέπλυμα μαύρου χρήματος):</p> <p>Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες αποτελεί παρεπόμενο αδίκημα, καθώς προϋποθέτει την προηγούμενη τέλεση ενός βασικού εγκλήματος από το οποίο προέρχονται τα παράνομα έσοδα. Το βασικό αυτό έγκλημα μπορεί να αφορά διάφορες μορφές εγκληματικής δραστηριότητας, μεταξύ των οποίων και πράξεις διαφθοράς. Η νομιμοποίηση εσόδων συνίσταται στη μετατροπή χρήματος που αποκτήθηκε με παράνομους τρόπους, σε χρήμα που αποκτήθηκε με νόμιμους τρόπους. Το χρήμα που έχει αποκτηθεί με μη νόμιμο τρόπο ονομάζεται στην καθομιλουμένη «βρώμικο» χρήμα ή «μαύρο» χρήμα. Η συνηθισμένη διαδικασία νομιμοποίησης τέτοιων εσόδων γίνεται με την τοποθέτησή τους σε νόμιμες δραστηριότητες, όπως παραδείγματος χάρη είναι η κατάθεση σε τράπεζα και στη συνέχεια η ανάληψη για κάλυψη διάφορων αναγκών ή η απ'ευθείας αγορά μετοχών από χρηματιστήριο κ.α. Φορείς «μαύρου» χρήματος ή ξέπλυματος χρήματος μπορεί να είναι τόσο φυσικά πρόσωπα όσο και νομικά πρόσωπα (ιδιωτικού ή δημόσιου δικαίου) ή ακόμα και κυβερνήσεις χωρών. Γενικά το «μαύρο» χρήμα και οι όποιες δραστηριότητες επ' αυτού συνιστούν ευρύτερα την έννοια της παραοικονομίας. Η αναφορά σε πολύ μεγάλα ποσά «μαύρου» χρήματος παραπέμπει σε εκδήλωση οργανωμένου εγκλήματος.</p> <p>Η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, συνιστά παρεπόμενο αδίκημα, το οποίο προϋποθέτει την προηγούμενη τέλεση ενός βασικού εγκλήματος, όπως είναι η δωροδοκία, η φοροδιαφυγή η διακίνηση ναρκωτικών</p>	<p>Παρατίθενται επιλεγμένες τυπολογίες ξέπλυματος «βρώμικου» χρήματος που συνδέονται άμεσα με ζημία σε βάρος του ελληνικού Δημοσίου, όπως προέκυψαν από σημαντικές και επαναλαμβανόμενες υποθέσεις που διερεύνησε η Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες κατά την περίοδο 2021–2023.¹⁷:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Λαθρεμπόριο καυσίμων και νομιμοποίηση εσόδων Οι δράστες ελέγχουν πρατήρια καυσίμων μέσω τρίτων προσώπων ("μπροστινών") ώστε να αποκρύψουν την ιδιότητά τους ως πραγματικοί δικαιούχοι. Οι κύριες τεχνικές περιλαμβάνουν μη καταγραφή πωλήσεων, υποβολή ψευδών φορολογικών δηλώσεων με χρήση εικονικών τιμολογίων, παραποίηση συστημάτων εισροών-εκροών, και νοθεία καυσίμων. 2. Απάτη τύπου 'Carousel' (Αλυσιδωτή απάτη ΦΠΑ) Η μέθοδος περιλαμβάνει: α) απαλλαγή από ΦΠΑ στις εισαγωγές, β) επαναπώληση σε πολλαπλές εταιρείες, γ) εξαφάνιση της τελευταίας εταιρείας χωρίς να αποδώσει τον ΦΠΑ, και δ) αίτηση επιστροφής ΦΠΑ από τις προηγούμενες. 3. Διασυννοριακή απάτη ΦΠΑ μέσω εισαγωγικών εταιρειών Η απάτη αυτή χρησιμοποιεί εισαγωγικές εταιρείες-κέλυφος για να εισάγει προϊόντα τεχνολογίας απαλλαγμένα από ΦΠΑ, με τελικό στόχο την αποφυγή απόδοσης φόρων και την εμφάνιση εσόδων ως νόμιμων. 4. Δίκτυο εισαγωγικών εταιρειών Πρόκειται για τυπολογία που εμπλέκει πολλές

¹⁷ Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες (2023). Περιοδική Έκθεση Τυπολογιών 2021–2023. Αθήνα: Μονάδα Α'. Διαθέσιμο στο https://aml-authority.gov.gr/wp-content/uploads/2024/07/periodiki_ekthesi_typologion.pdf

<p>ουσιών κ.ά. Στην πράξη, το ξέπλυμα χρήματος χρησιμοποιείται συχνά από άτομα που εμπλέκονται σε πράξεις διαφθοράς, με σκοπό τη συγκάλυψη της προέλευσης των παράνομων οικονομικών τους ωφελειών. Ως εκ τούτου, οι διεθνείς νομικές πράξεις και συμβάσεις που αποσκοπούν στην καταπολέμηση της διαφθοράς περιλαμβάνουν, κατά κανόνα, και προβλέψεις για την αντιμετώπιση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες.</p>	<p>εισαγωγικές εταιρείες, οι οποίες δρουν ως προμηθευτές μιας βασικής εμπορικής εταιρείας. Οι εταιρείες αυτές είναι συνήθως εικονικές και έχουν ως στόχο τη μεταφορά προϊόντων στην ελληνική αγορά χωρίς καταβολή φόρων και δασμών.</p> <p>5. Κατάχρηση του κανόνα De Minimis</p> <p>Η συγκεκριμένη τυπολογία αφορά την καταχρηστική αξιοποίηση του κανόνα επιδότησης μικρομεσαίων επιχειρήσεων, σύμφωνα με τον οποίο το όριο ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει τα 300.000€. Οι δράστες διασπούν τις επιχειρήσεις, δημιουργούν συγγενικές ή εικονικές εταιρείες και υποβάλλουν ψευδή δικαιολογητικά για να λάβουν επιπλέον κρατική χρηματοδότηση. Αποτελεί τυπολογία απάτης με συνέπειες εις βάρος του δημοσίου και των ευρωπαϊκών πόρων.</p>
<p>Απόκρυψη ή παρακράτηση περιουσίας που προέκυψε από διαφθορά:</p> <p>Απόκρυψη ή συνεχιζόμενη παρακράτηση περιουσίας που προέκυψε από τα αδικήματα που περιγράφονται στην Σύμβαση UNCAC από πρόσωπο το οποίο δεν συμμετέχει στα αδικήματα αυτά αλλά γνωρίζει ότι η περιουσία αυτή είναι προϊόν εγκλήματος.</p> <p>Η εν λόγω πρόβλεψη της Σύμβασης UNCAC αποτελεί συμπληρωματική διάταξη ως προς το αδίκημα νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, όπως αυτό προβλέπεται στο άρθρο 23 της Σύμβασης. Στο ελληνικό ποινικό δίκαιο, η συγκεκριμένη συμπεριφορά έχει τυποποιηθεί ως αυτοτελές ποινικό αδίκημα, το οποίο αφορά στην αποδοχή ή/και διαχείριση περιουσιακών στοιχείων που προέρχονται από εγκληματική δραστηριότητα¹⁸.</p>	<p>Ενδεικτικά σχήματα διαφθοράς που σχετίζονται με την απόκρυψη ή τη συνεχιζόμενη παρακράτηση περιουσίας, η οποία προέρχεται από πράξεις διαφθοράς, περιλαμβάνουν:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Την κατάθεση ή μεταφορά του προϊόντος της εγκληματικής δραστηριότητας σε τραπεζικούς λογαριασμούς τρίτων προσώπων, συνήθως συγγενών ή προσώπων του στενού κοινωνικού περιβάλλοντος του δράστη, με σκοπό τη διασπορά και απόκρυψη της σύνδεσης με τον πραγματικό δικαιούχο. 2. Την αγορά περιουσιακών στοιχείων, όπως ακίνητα ή οχήματα, στο όνομα τρίτων προσώπων (συγγενών ή φίλων), οι οποίοι λειτουργούν ως εικονικοί δικαιούχοι ή «μπροστινοί» προκειμένου να αποτραπεί η σύνδεση των εν λόγω στοιχείων με τον πραγματικό κάτοχο. 3. Τη χρήση εταιρειών-«βιτρίνα» ή εξωχώριων

¹⁸ Άρθρο 394 ΠΚ περί αποδοχής και διάθεσης προϊόντων εγκλήματος

	<p>(offshore) νομικών προσώπων, οι οποίες υφίστανται αποκλειστικά για τη διαμεσολάβηση ή μεταφορά χρημάτων, χωρίς να επιτελούν ουσιαστική οικονομική δραστηριότητα.</p> <p>4. Την αξιοποίηση μεσαζόντων ή ενδιάμεσων προσώπων για τη συλλογή χρηματικών ποσών που προέρχονται από δωροδοκία ή άλλες μορφές παράνομων ωφελημάτων, ώστε να «θολώσει» η διαδρομή των χρημάτων και να προστατευθεί η ταυτότητα του τελικού αποδέκτη.</p> <p>5. Την επένδυση των παράνομων εσόδων σε δραστηριότητες ή τομείς που δεν εμφανίζουν φανερή συνάφεια με τον δράστη ή το επαγγελματικό του προφίλ, με σκοπό τη νομιμοφανή ενσωμάτωση των χρημάτων στην επίσημη οικονομία και την αποτροπή ενδεχόμενης διερεύνησης της προέλευσής τους.</p>
<p>Παρακώλυση δικαιοσύνης¹⁹:</p> <p>Αφορά τις παρακάτω ενέργειες με στόχο τους μάρτυρες ή τους δικαστικούς λειτουργούς:</p> <p>Χρήση σωματικής βίας, απειλών ή εκφοβισμού ή την υπόσχεση, προσφορά ή παροχή αθέμιτου πλεονεκτήματος με σκοπό την πρόκληση ψευδούς κατάθεσης ή την παρεμπόδιση της παροχής μαρτυρίας ή της προσκόμισης αποδεικτικών στοιχείων σε διαδικασία σχετική με τη διάπραξη αδικημάτων διαφθοράς.</p> <p>Χρήση σωματικής βίας, απειλών ή εκφοβισμού με σκοπό την παρεμπόδιση της άσκησης επίσημων καθηκόντων από δικαστικό λειτουργό ή στέλεχος των δικωτικών αρχών σε σχέση με τη διάπραξη αδικημάτων διαφθοράς.</p>	<p>Ενδεικτικές περιπτώσεις:</p> <p>1. Δωροδοκία μαρτύρων Προσφορά χρημάτων ή άλλων ωφελημάτων προς μάρτυρες, με σκοπό την παραποίηση της κατάθεσής τους, την αποχή από τη διαδικασία ή την παροχή ψευδούς μαρτυρίας υπέρ κατηγορουμένου.</p> <p>2. Εκφοβισμός μαρτύρων ή θυμάτων Άσκηση απειλών (σωματικής, επαγγελματικής ή κοινωνικής φύσεως) για να αποτραπεί η συμμετοχή στη δικαστική διαδικασία ή να τροποποιηθεί η μαρτυρία.</p> <p>3. Παρέμβαση σε δικαστικούς λειτουργούς Πολιτικές ή διοικητικές πιέσεις προς δικαστικούς ή εισαγγελικούς λειτουργούς για ευνοϊκή μεταχείριση υποθέσεων ή μη άσκηση δίωξης.</p> <p>4. Υπηρεσιακή απομάκρυνση ερευνητών Μεταθέσεις ή αντικαταστάσεις λειτουργών (αστυνομικών,</p>

¹⁹ Άρθρο 231 ΠΚ περί υπόθαλψης – παρεμπόδιση και άρθρο 237 περί δωροληψίας και δωροδοκίας δικαστικών λειτουργών

	<p>εισαγγελικών αρχών) που διερευνούν υποθέσεις διαφθοράς, ώστε να παρεμποδιστεί η πρόοδος της έρευνας.</p> <p>5. Απόκρυψη ή παραποίηση στοιχείων Καταστροφή, αλλοίωση ή απόκρυψη εγγράφων και ηλεκτρονικών αρχείων που σχετίζονται με υποθέσεις διαφθοράς.</p> <p>6. Θεσμικές καθυστερήσεις Εσκεμμένη καθυστέρηση στην προώθηση υποθέσεων ή στη συνεργασία με τις δικαστικές αρχές, με σκοπό την αποδυνάμωση των ερευνών.</p>
--	--

<p>Απάτη περιουσιακών στοιχείων</p> <p>Η χρήση ψευδών στοιχείων ή δόλου για να αποκτήσει δημόσιος υπάλληλος ή τρίτος δημόσιους πόρους.</p>	<p>Η απάτη, συνίσταται στη χρήση ψευδών ή παραπλανητικών πληροφοριών για να παρακινήθει ο ιδιοκτήτης της περιουσίας να την εγκαταλείπει οικειοθελώς.</p> <p>Ενδεικτικά αναφέρονται:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ατομικά έξοδα τα οποία καταχωρούνται ως δαπάνες του φορέα, υπερχρέωση δαπανών επαγγελματικού ταξιδιού, - εικονικά τιμολόγια για αγαθά ή υπηρεσίες που δεν παραδόθηκαν ή δεν εκτελέστηκαν, - εικονική απασχόληση: καταβολή μισθού σε υπαλλήλους που δεν ασκούν τα καθήκοντά τους ή δεν εμφανίζονται στην εργασία τους.
<p>Παραποίηση λογιστικών στοιχείων ή οικονομικών καταστάσεων (false accounting or financial statements)</p>	<p>Η παραποίηση λογιστικών στοιχείων ή οικονομικών καταστάσεων (false accounting or financial statements) μπορεί να συμβεί για διάφορους λόγους, κυρίως με σκοπό να παραπλανηθούν οι ενδιαφερόμενοι φορείς (επενδυτές, τράπεζες, κ.λπ.) ή να αποκτηθεί κάποιο όφελος για τον φορέα ή τα άτομα που είναι υπεύθυνα για την παραποίηση.</p> <p>Στην κατηγορία αυτή εμπίπτουν περιστατικά όπως:</p> <ul style="list-style-type: none"> • παραποίηση των οικονομικών στοιχείων με σκοπό την

	<p>απόκρυψη οικονομικών προβλημάτων ή την τεκμηρίωση αιτήματος για κρατικές ενισχύσεις ή επιχορηγήσεις,</p> <ul style="list-style-type: none"> • έκδοση πλαστών τιμολογίων ή λοιπών παραστατικών στοιχείων για την απόκρυψη πράξεων υπεξαίρεσης χρηματικών ποσών από ταμειακά διαθέσιμα ή λοιπά περιουσιακά στοιχεία ενός φορέα.
<p>Ηλεκτρονική απάτη (cyber fraud)</p> <p>Γενικός όρος που καλύπτει κάθε είδους απάτη μέσω διαδικτύου ή ηλεκτρονικών μέσων.</p>	<p>Οι κυριότερες μορφές ηλεκτρονικής απάτης (Cyber Fraud) περιλαμβάνουν:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ηλεκτρονικές επιθέσεις και κυβερνοκατασκοπεία <ul style="list-style-type: none"> • Στόχος είναι κυβερνητικοί φορείς ή επιχειρήσεις. • Χρησιμοποιούνται για κατασκοπεία, δολιοφθορές, ή υποκλοπή ευαίσθητων δεδομένων. • Οι δράστες μπορεί να είναι χάκερ, ή εγκληματικές ομάδες ή ακόμα και κρατικά υποστηριζόμενοι επιτιθέμενοι (state-sponsored attacks). 2. Εκφοβισμός και εκβιασμός μέσω διαδικτύου <ul style="list-style-type: none"> • Οι δράστες εκβιάζουν τα θύματα με προσωπικά δεδομένα, απειλώντας να τα δημοσιοποιήσουν. • Στην περίπτωση επιχειρήσεων, μπορεί να ζητούν χρήματα για να μην αποκαλύψουν ευαίσθητες πληροφορίες. 3. Επιθέσεις σε συστήματα πληροφοριών & ηλεκτρονική εξαπάτηση (Phishing) <ul style="list-style-type: none"> • Οι χάκερ προσπαθούν να παραβιάσουν δίκτυα, βάσεις δεδομένων ή πληροφοριακά συστήματα για να αποκτήσουν παράνομη πρόσβαση, να κλέψουν δεδομένα ή να προκαλέσουν βλάβες. Αυτές οι επιθέσεις μπορεί να στοχεύουν επιχειρήσεις, δημόσιες υπηρεσίες, νοσοκομεία ή ακόμα και κυβερνητικούς οργανισμούς. • Στην περίπτωση της απόπειρας ηλεκτρονικής εξαπάτησης/ «phishing» οι απατεώνες δημιουργούν ψεύτικες ιστοσελίδες τραπεζών που μοιάζουν με τις

αυθεντικές. Στέλνουν μηνύματα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, κινητού τηλεφώνου ή άλλων εφαρμογών που παρακινούν το θύμα να συνδεθεί στον λογαριασμό του για να «επιβεβαιώσει στοιχεία» ή να «αποφύγει απάτη». Όταν το θύμα εισάγει τους κωδικούς του (username και password), οι χάκερ τα αποθηκεύουν και αποκτούν πλήρη πρόσβαση στους τραπεζικούς του λογαριασμούς.

4. Μέθοδοι "πειρατείας" (παραβίασης) στην ασφάλεια του κυβερνοχώρου

Οι συνηθέστεροι τρόποι με τους οποίους οι κυβερνοεγκληματίες εκτελούν επιθέσεις είναι οι εξής:

- Hacking (Παραβίαση Συστημάτων): Μη εξουσιοδοτημένη πρόσβαση σε υπολογιστικά συστήματα, δίκτυα ή βάσεις δεδομένων με σκοπό την κλοπή, καταστροφή ή αλλοίωση δεδομένων.
- Malware (Κακόβουλο Λογισμικό): Περιλαμβάνει κάθε είδους κακόβουλο λογισμικό που μπορεί να μολύνει έναν υπολογιστή ή σύστημα με στόχο την υποκλοπή δεδομένων, την καταστροφή αρχείων καθώς και την παρακολούθηση δραστηριοτήτων του χρήστη.
- Ransomware (Κακόβουλο Λογισμικό Εκβιασμού): Τύπος malware που κρυπτογραφεί τα αρχεία ενός υπολογιστή και απαιτεί λύτρα για την αποδέσμευσή τους. Συνήθως μεταδίδεται μέσω phishing emails ή μολυσμένων αρχείων. Π.χ δημόσιο νοσοκομείο δέχεται επίθεση (ransomware) και όλοι οι ιατρικοί φάκελοι των ασθενών κλειδώνονται. Οι χάκερ ζητούν λύτρα σε κρυπτονόμισμα για να τα ξεκλειδώσουν.
- Clone Websites (Ψεύτικες Ιστοσελίδες): Κυβερνοεγκληματίες δημιουργούν αντίγραφα νόμιμων ιστοσελίδων (π.χ. τραπεζών, e-shops) για να εξαπατήσουν τους χρήστες. Όταν το θύμα εισάγει τα στοιχεία του, οι χάκερ τα αποθηκεύουν και τα χρησιμοποιούν για απάτες.

<p>Απάτη πνευματικής ιδιοκτησίας (intellectual property fraud):</p> <p>Αυτή η κατηγορία της απάτης περιλαμβάνει τη χρήση ή την αντιγραφή προϊόντων ή τεχνολογιών που προστατεύονται από πνευματικά δικαιώματα χωρίς την άδεια του κατόχου τους.</p>	<p>Ορισμένες ενδεικτικές μορφές παραβίασης των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας περιλαμβάνουν:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Παράνομη χρήση εμπορικών σημάτων (trademark infringement). • Παράνομη αναπαραγωγή ή χρήση έργων που προστατεύονται από πνευματικά δικαιώματα (copyright infringement). • Παραβίαση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας (patent infringement). • Παράνομη χρήση προστατευόμενων δικαιωμάτων σχεδίασης (design rights infringement). <p>Η απάτη πνευματικής ιδιοκτησίας στον δημόσιο τομέα μπορεί να εκδηλωθεί κυρίως με τη μορφή της παράνομης χρήσης λογισμικού (μη αδειοδοτημένο ή πειρατικό λογισμικό) από τις δημόσιες υπηρεσίες παραβιάζοντας τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας των δημιουργών.</p>
<p>Διαφθορά και απάτη στις δημόσιες συμβάσεις:</p> <p>Αναφέρεται σε παράνομες δραστηριότητες που πραγματοποιούνται σε οποιοδήποτε στάδιο του κύκλου των δημοσίων συμβάσεων, από την ανάλυση αναγκών και την ανάλυση της αγοράς έως τη παραλαβή και πληρωμή των αγαθών, υπηρεσιών, εργασιών .</p>	<p>Παραδείγματα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • παράκαμψη ή παραβίαση των διαγωνιστικών διαδικασιών για λόγους εύνοιας σε συγκεκριμένους προμηθευτές π.χ. μέσω απευθείας αναθέσεων. • παροχή υπηρεσιών ή αγαθών πριν από τη σύναψη της σύμβασης, προκειμένου να παρακαμφθούν οι διαγωνιστικές διαδικασίες και να εξασφαλιστεί μια ανάθεση εκ των υστέρων. • «σπάσιμο» εντολών (ή αλλιώς κατάτμηση) για παράκαμψη των ορίων έγκρισης. Οι υπεύθυνοι για τις προμήθειες χωρίζουν μια μεγαλύτερη εντολή ή αγορά σε μικρότερα ποσά, έτσι ώστε να αποφύγουν τα απαιτούμενα όρια έγκρισης και να παρακάμψουν τη διαδικασία διαγωνισμού. • πλαστά, εικονικά, διογκωμένα (υπερκοστολόγηση έργων και προμηθειών) ή διπλά τιμολόγια: Ένας αντισυμβαλλόμενος

	<p>μπορεί εκ προθέσεως να υποβάλει πλαστά²⁰, εικονικά, διογκωμένα ή διπλά τιμολόγια, ενεργώντας είτε μόνος είτε σε συμπαιγνία με το αρμόδιο για τις συβάσεις προσωπικό, λόγω διαφθοράς.</p> <ul style="list-style-type: none"> • συμπαιγνία υποψήφιων αναδόχων (collusion). Αφορά παράνομη ή ανέντιμη συμφωνία μεταξύ δύο ή περισσότερων υποψήφιων αναδόχων που συμμετέχουν σε έναν διαγωνισμό ή διαδικασία ανάθεσης έργου, με σκοπό την εξασφάλιση αθέμιτων πλεονεκτημάτων ή την παραποίηση του αποτελέσματος της διαδικασίας. <p>Μερικές από τις πιο συχνές μορφές συμπαιγνίας περιλαμβάνουν:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Χειραγώγηση προσφορών (Bid Rigging) <p>Αυτή η πρακτική αναφέρεται στη συμφωνία μεταξύ προσφερόντων να υποβάλουν προσφορές με τρόπο που εξασφαλίζει την ανάθεση του έργου σε έναν από αυτούς, ενώ οι υπόλοιποι υποβάλλουν σκόπιμα μη ανταγωνιστικές προσφορές. Η εν λόγω πρακτική παραποιεί τον ανταγωνισμό, έτσι ώστε το αποτέλεσμα του διαγωνισμού να μην αντανακλά τις πραγματικές αγοραστικές δυνάμεις των συμμετεχόντων.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αναδόχων <p>Πρόκειται για πρακτική κατά την οποία διαγωνιζόμενοι ανταλλάσσουν πληροφορίες (π.χ. τιμές, στρατηγικές, όρους προσφοράς) πριν ή κατά τη διάρκεια ενός διαγωνισμού. Η ανταλλαγή αυτή μπορεί να λειτουργήσει ως εργαλείο για την υλοποίηση χειραγώγησης προσφορών ή για άλλες μορφές συντονισμένης συμπεριφοράς, όπως η τεχνητή αύξηση των τιμών.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Κατανομή της αγοράς (Market Allocation)
--	--

²⁰ Εντοπισμός πλαστών εγγράφων στον τομέα των διαρθρωτικών ενεργειών. Πρακτικός οδηγός για τις διαχειριστικές αρχές (Μονάδας Δ.2 – «Πρόληψη της απάτης» της OLAF)

Ως πλαστό έγγραφο νοείται το έγγραφο στο οποίο έχουν αλλοιωθεί τα αληθή στοιχεία. Αυτό σημαίνει ότι το έγγραφο δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα. Η αλλοίωση μπορεί να είναι:

- υλική: ένα έγγραφο μπορεί να τροποποιηθεί με φυσικό τρόπο, για παράδειγμα με διαγραφή στοιχείων ή αναφορών, χειρόγραφη προσθήκη πληροφοριών που αλλοιώνουν το έγγραφο κ.ο.κ.
- διανοητική: το περιεχόμενο του εγγράφου δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα, για παράδειγμα ψευδής περιγραφή παρεχόμενων υπηρεσιών, ψευδές περιεχόμενο έκθεσης, ψευδείς υπογραφές σε κατάλογο συμμετεχόντων.

Η κατανομή της αγοράς συμβαίνει όταν οι ανταγωνιστές συμφωνούν να μοιραστούν τις αγορές ή τις πελατειακές τους βάσεις, εξαλείφοντας τον ανταγωνισμό σε συγκεκριμένες περιοχές ή για συγκεκριμένα προϊόντα. Για παράδειγμα, οι επιχειρήσεις σε έναν διαγωνισμό μπορεί να συμφωνήσουν να μην ανταγωνίζονται σε συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές, εξασφαλίζοντας έτσι ότι κάθε επιχείρηση ελέγχει ένα μέρος της αγοράς χωρίς αντίπαλο.

4. Εναλλαγή προσφορών (Bid Rotation)

Η εναλλαγή προσφορών είναι η πρακτική κατά την οποία οι υποψήφιοι συμφωνούν να εναλλάσσονται στην υποβολή προσφορών, έτσι ώστε κάθε φορά να αναλαμβάνει ένας συγκεκριμένος υποψήφιος την ανάθεση του έργου. Αυτή η τακτική εξασφαλίζει ότι κάθε υποψήφιος κερδίζει με τη σειρά του, χωρίς να υπάρχει πραγματικός ανταγωνισμός, γεγονός που οδηγεί σε τεχνητή αύξηση των τιμών ή στην αποφυγή υγιούς ανταγωνισμού.

5. Περιορισμός της ποσότητας (Output Restrictions)

Αυτή η πρακτική συνίσταται στη συμφωνία των ανταγωνιστών να περιορίσουν την ποσότητα των προϊόντων ή υπηρεσιών που προσφέρουν στην αγορά. Ενδεικτικά, οι ανταγωνιστές μπορεί να συμφωνήσουν να παράγουν λιγότερα προϊόντα από όσα θα μπορούσαν, ώστε να διατηρήσουν τις τιμές υψηλές και να αποτρέψουν τη μείωση των τιμών λόγω του ανταγωνισμού.

6. Κάλυψη προσφορών (Cover Bidding)

Η κάλυψη προσφορών αναφέρεται στη διαδικασία όπου ένας υποψήφιος υποβάλλει μια ψευδή προσφορά με σκοπό να δημιουργήσει την εντύπωση ότι υπάρχει ανταγωνισμός, ενώ στην πραγματικότητα αυτή η προσφορά είναι εσκεμμένα μη ανταγωνιστική. Ο στόχος είναι να παραπλανηθούν οι υπεύθυνοι του διαγωνισμού ώστε να φαίνεται πως υπάρχει πραγματικός ανταγωνισμός.

7. Καταστολή προσφορών (Bid Suppression)

Η καταστολή προσφορών αναφέρεται στην περίπτωση όπου ένας

	ή περισσότεροι υποψήφιοι επιλέγουν να μην υποβάλλουν προσφορά ή να υποβάλλουν προσφορά με τέτοιο τρόπο που την καθιστά μη ανταγωνιστική, προκειμένου να επιτρέψουν σε έναν άλλο υποψήφιο να κερδίσει τον διαγωνισμό. Αυτή η πρακτική καταστέλλει τον ανταγωνισμό, εξασφαλίζοντας ότι ο υποψήφιος που επιλέγεται έχει ευνοϊκές συνθήκες για να κερδίσει χωρίς πραγματικό ανταγωνισμό.
--	--

B. Κόκκινες σημαίες (red flags) ή Δείκτες Απάτης/Διαφθοράς

Οι «κόκκινες σημαίες» αναφέρονται σε ενδείξεις ή περιστατικά που αποκλίνουν από τη συνήθη λειτουργία ενός οργανισμού ή/και από τη συνήθη συμπεριφορά ενός υπαλλήλου και ενδέχεται να υποδηλώνουν ύπαρξη απάτης ή και διαφθοράς. Η αναγνώριση αυτών των ενδείξεων είναι κρίσιμη για την έγκαιρη ανίχνευση και πρόληψη φαινομένων διαφθοράς και απάτης. Ωστόσο, η παρουσία μιας «κόκκινης σημαίας» από μόνη της δεν αποδεικνύει την ύπαρξη παράβασης, αλλά λειτουργεί ως ένδειξη για περαιτέρω διερεύνηση. Η παρουσία τους κρίνεται ad hoc, με βάση τα πραγματικά περιστατικά και τις ιδιαιτερότητες κάθε περίπτωσης.

Η σχετική βιβλιογραφία που εξετάζει τους δείκτες απάτης και διαφθοράς είναι ιδιαίτερος εκτενής, γεγονός που καθιστά αδύνατη την πλήρη καταγραφή και παρουσίαση του συνόλου των πιθανών ενδείξεων. Εντούτοις, στη συνέχεια παρατίθεται ένας ενδεικτικός κατάλογος από τους πλέον αναγνωρισμένους και επαναλαμβανόμενους δείκτες. Οι ενδείξεις αυτές είναι δυνατόν να εμφανιστούν στο πλαίσιο της λειτουργίας ενός οργανισμού ή δημόσιου φορέα και μπορούν να αποτελέσουν σημαντικά εργαλεία έγκαιρης προειδοποίησης στο πλαίσιο της πρόληψης φαινομένων απάτης ή διαφθοράς.

Στο παρόν εγχειρίδιο οι δείκτες απάτης/διαφθοράς ταξινομούνται σε δύο ενδεικτικές βασικές κατηγορίες: (α) Συμπεριφορικές Ενδείξεις (Behavioral Red Flags), (β) Οικονομικές Ενδείξεις (Financial Red Flags)

Συμπεριφορικές Ενδείξεις (Behavioral Red Flags)

Οι συμπεριφορικές ενδείξεις αναφέρονται σε αλλαγές ή ασυνήθιστες συμπεριφορές από την πλευρά των υπαλλήλων ή τρίτων, οι οποίες ενδέχεται να αποκαλύπτουν την εμπλοκή τους σε ύποπτες ή παράνομες δραστηριότητες. Η ερμηνεία τέτοιων συμπεριφορών μπορεί να υποστηριχθεί από θεωρητικά μοντέλα όπως το Τρίγωνο της Απάτης, το Διαμάντι της Απάτης, το Πεντάγωνο της Απάτης κ.ά., τα οποία επιχειρούν να εξηγήσουν τη διάπραξη απατηλών ενεργειών μέσω παραγόντων όπως η πίεση ή το κίνητρο, η ευκαιρία, η εκλογίκευση, η ικανότητα και η υπεροψία. Επίσης, πολλές φορές οι συμπεριφορικές ενδείξεις είναι δύσκολο να ποσοτικοποιηθούν. Μερικές από τις πιο κοινές συμπεριφορικές ενδείξεις περιλαμβάνουν:

- Ξαφνική οικονομική ευημερία χωρίς προφανή αιτία.
- Αρνητική στάση απέναντι σε ελέγχους, σε προαγωγή ή μετακίνηση σε άλλη θέση εργασίας.
- Απόκρυψη δευτερεύουσας απασχόλησης ή μη υποβολή δήλωσης σύγκρουσης συμφερόντων.
- Αντίσταση σε οποιαδήποτε προσπάθεια βελτίωσης των διαδικασιών ή των συστημάτων ελέγχου.

- Αποφυγή κανονικών αδειών ή υπερωριακή εργασία χωρίς λόγο.

Οικονομικές Ενδείξεις (Financial Red Flags)

Οι οικονομικές ενδείξεις αναφέρονται σε ασυνήθιστα οικονομικά στοιχεία ή συναλλαγές που ενδέχεται να υποδεικνύουν διαφθορά ή/και απάτη.

Οι οικονομικές ενδείξεις βασίζονται σε αριθμητικά στοιχεία που προκύπτουν από τις οικονομικές καταστάσεις, τις συναλλαγές και τις χρηματοοικονομικές αναφορές ενός οργανισμού. Πρόκειται για μετρήσιμα και αντικειμενικά δεδομένα, τα οποία είναι συνήθως πιο εύκολο να ελεγχθούν σε σύγκριση με τις συμπεριφορικές ενδείξεις. Η ανίχνευσή τους γίνεται κυρίως μέσω λογιστικών ελέγχων, ανάλυσης δεδομένων και σύγκρισης με παλαιότερες συναλλαγές, προκειμένου να εντοπιστούν ύποπτα ή μη φυσιολογικά οικονομικά μοτίβα.

Ενδεικτικά παραδείγματα οικονομικών ενδείξεων περιλαμβάνουν:

- Απουσία ή καταστροφή σημαντικών και ευαίσθητων αρχείων.
- Κοινή χρήση κωδικών πρόσβασης (user credentials) από περισσότερους υπαλλήλους, παρά το γεγονός ότι η πρόσβαση θα έπρεπε να είναι αυστηρά περιορισμένη σε συγκεκριμένα άτομα.
- Παρουσία κενών καταχωρίσεων σε αρχεία πρωτοκόλλου, ενδεχομένως με σκοπό τη μελλοντική καταχώριση μη εγκεκριμένων ή μεταγενέστερα κατασκευασμένων εγγράφων.
- Υπερβολική καθυστέρηση στην προσκόμιση εγγράφων που έχουν ζητηθεί από εσωτερικούς ή εξωτερικούς ελεγκτές.
- Απόκλιση μεταξύ των στοιχείων που περιλαμβάνονται στα ηλεκτρονικά και στα φυσικά αρχεία.
- Αδυναμία εντοπισμού εξοπλισμού ο οποίος έχει δηλωθεί ως παραδοθείς στο πλαίσιο συμβάσεων προμήθειας, κατά τη διαδικασία φυσικής επαλήθευσης του αντικειμένου.
- Έγγραφα, τιμολόγια ή επιστολές που στερούνται εταιρικής ταυτότητας (π.χ. λογότυπο), γεγονός που θίγει την αυθεντικότητα και την αξιοπιστία τους.
- Χρήση μη τυποποιημένων εντύπων για την έκδοση τιμολογίων.
- Πληρωμές που δεν ευθυγραμμίζονται με τους όρους που προβλέπει η σύμβαση, στοιχείο που μπορεί να μαρτυρά παράκαμψη των προβλεπόμενων διαδικασιών.
- Υπερτιμολογήσεις ή δαπάνες που δεν τεκμηριώνονται με κατάλληλα παραστατικά.
- Συναλλαγές που σχετίζονται με ελλιπή συμβόλαια, τα οποία είτε απουσιάζουν εντελώς είτε περιλαμβάνουν κενά ή λείπουν σελίδες.

Λόγω της κομβικής σημασίας των δημοσίων συμβάσεων στη χάραξη και υλοποίηση της δημόσιας πολιτικής, καθώς και της έκτασης των χρηματοροών που διακινούνται μέσω αυτών, κρίνεται απαραίτητη η ειδική αναφορά στις «κόκκινες σημαίες» που σχετίζονται με τον τομέα αυτόν. Οι δημόσιες συμβάσεις συνιστούν ένα από τα πλέον κρίσιμα εργαλεία διοικητικής λειτουργίας, καθώς οι αποφάσεις που λαμβάνονται στο πλαίσιο τους επηρεάζουν άμεσα τόσο την κατανομή δημόσιων πόρων όσο και την ποιότητα ζωής των πολιτών. Ως εκ

τούτου, το ιδιαίτερα υψηλό ρίσκο εκδήλωσης φαινομένων απάτης, διαφθοράς και κακοδιαχείρισης καθιστά επιτακτική την κατανόηση και παρακολούθηση των σχετικών δεικτών απάτης/διαφθοράς.

Στο Παράρτημα παρατίθενται παραδείγματα «κόκκινης σημαίας» σύμφωνα με επίσημο υλικό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Ειδικής Υπηρεσίας Θεσμικής και Νομικής Υποστήριξης και Πληροφοριακών Συστημάτων (ΕΥΘΥΠΣ).

IV. Επίλογος

Η πρόληψη και η αντιμετώπιση της διαφθοράς και της απάτης στη δημόσια διοίκηση είναι απαραίτητες για την προστασία του δημόσιου συμφέροντος, τη σωστή λειτουργία των θεσμών και τη διατήρηση της εμπιστοσύνης των πολιτών. Το παρόν Εγχειρίδιο συνιστά ένα εργαλείο για τους δημόσιους φορείς, καθώς προσφέρει σαφείς ορισμούς, παραδείγματα και ενδείξεις που βοηθούν στον εντοπισμό και την κατανόηση αυτών των φαινομένων.

Η χρήση κοινής ορολογίας και η αποσαφήνιση βασικών εννοιών συμβάλλουν στην ενίσχυση της συνέπειας και της αποτελεσματικότητας των διοικητικών πρακτικών. Παράλληλα, η παρουσίαση συγκεκριμένων σχημάτων διαφθοράς και απάτης, καθώς και οι σχετικοί δείκτες εντοπισμού, καθιστούν τον Οδηγό εύχρηστο στην καθημερινή λειτουργία των υπηρεσιών.

Η αξιοποίηση του Εγχειριδίου εντάσσεται σε μια συνολικότερη προσπάθεια καλλιέργειας κουλτούρας διαφάνειας και μηδενικής ανοχής σε φαινόμενα διαφθοράς. Σε συνδυασμό με την ενεργοποίηση εσωτερικών μηχανισμών ελέγχου, την κατάλληλη επιμόρφωση του προσωπικού και τη συνεργασία μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων, μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στην ενίσχυση της διοικητικής ακεραιότητας.

Η διαφάνεια, η ακεραιότητα και η λογοδοσία δεν είναι απλώς γενικές αρχές· είναι βασικές προϋποθέσεις για μια αποτελεσματική και δίκαιη δημόσια διοίκηση. Το Εγχειρίδιο αυτό αποτελεί έναν πρακτικό σύμμαχο σε αυτή την προσπάθεια.

V. Βιβλιογραφία

Νομοθεσία

- Νόμος 4619/2019 «Κύρωση του Ποινικού Κώδικα», ΦΕΚ Α' 95.
- Νόμος 4795/2021, «Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου του Δημόσιου Τομέα, Σύμβουλος Ακεραιότητας στη δημόσια διοίκηση και άλλες διατάξεις για τη δημόσια διοίκηση και την τοπική αυτοδιοίκηση», ΦΕΚ Α' 62.

Διεθνείς συνθήκες και κατευθυντήριες οδηγίες ΟΗΕ

- United Nations Convention Against Corruption. New York: United Nations, 2005.
- Legislative Guide for the Implementation of the United Nations Convention Against Corruption, 2nd revised edition. New York: United Nations, 2012.
- Technical Guide to the United Nations Convention Against Corruption. New York: United Nations, 2009.
- The Global Programme Against Corruption, Anticorruption Toolkit. United Nations.
- United Nations Office on Drugs and Crime – UNODC, Global Resource for Anti-Corruption Education and Youth Empowerment – GRACE, Knowledge Tools for Academics and Professionals, Module Series on Anti-Corruption, Module 1: *What Is Corruption and Why Should We Care?*

Ευρωπαϊκοί οργανισμοί και εργαλεία κατά της απάτης

- European Commission – OLAF (European Anti-Fraud Office), *EU Anti-Fraud Strategy*, 2021.
- OECD, *Managing Conflict of Interest in the Public Service*, 2005.
- Κατευθυντήριες γραμμές για την κατάρτιση τομεακών στρατηγικών καταπολέμησης της διαφθοράς στην Ελλάδα. ΟΟΣΑ, 2017.
- Έκθεση του Συμβουλίου Περιφερειακής Συνεργασίας (Regional Cooperation Council), *Corruption Risk Assessment in Public Institutions in South East Europe: Comparative Research and Methodology*, 2015.
- Μονάδα Δ.2 – «Πρόληψη της απάτης», OLAF, *Εντοπισμός πλαστών εγγράφων στον τομέα των διαρθρωτικών ενεργειών: Πρακτικός οδηγός για τις διαχειριστικές αρχές*.

Ελληνικά εργαλεία και εκθέσεις

- Λεξικό Ακεραιότητας, Εθνική Αρχή Διαφάνειας (2023).
- Αρχή Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες (2023). *Περιοδική Έκθεση Τυπολογιών 2021–2023*. Αθήνα: Μονάδα Α'.
- Πρότυπο πολιτικής και πλαισίου διαχείρισης κινδύνων, Εθνική Αρχή Διαφάνειας (2024).

Οδηγοί και πρακτικά εργαλεία

- ACFE (2023), *Fraud Risk Management Guide*, 2nd edition.
- World Bank Group, *Warning Signs of Fraud and Corruption in Procurement*.
- ACFE, *Fraud 101: What Is Fraud*. Διαθέσιμο σε: <https://www.acfe.com/fraud-resources/fraud-101-what-is-fraud>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πίνακας Ενδείξεων Διαφθοράς/Απάτης σε Δημόσιες Συμβάσεις

Κατηγορία	Δείκτες / Ενδείξεις Διαφθοράς & Απάτης
Δωροδοκίες και μίζες	<ul style="list-style-type: none">- Ευνοϊκή μεταχείριση συγκεκριμένου αντισυμβαλλομένου- Στενές κοινωνικές σχέσεις με προμηθευτή- Ξαφνική βελτίωση οικονομικής κατάστασης υπαλλήλου- Απόκρυψη εξωτερικής επιχειρηματικής δραστηριότητας- Άρνηση προαγωγής σε άλλη θέση- Παράλειψη δήλωσης σύγκρουσης συμφερόντων
Κρυφή σύγκρουση συμφερόντων	<ul style="list-style-type: none">- Ανεξήγητη εύνοια σε συγκεκριμένο προμηθευτή- Συχνή αποδοχή κακών προσφορών- Παράλληλη επιχειρηματική δραστηριότητα υπαλλήλου
Συμπαιγνία στην υποβολή προσφορών	<ul style="list-style-type: none">- Υψηλές/όμοιες τιμές προσφορών- Συντονισμένες αποσύρσεις ή υπεργολαβίες- Ύποπτες ομοιότητες προσφορών (π.χ. ίδιοι αριθμοί, ακριβή ποσοστά)- Εικονικές επιχειρήσεις- Απόδειξη ανταλλαγής τιμολογιακών πληροφοριών
Μη ισόρροπη προσφορά	<ul style="list-style-type: none">- Αδικαιολόγητα χαμηλές τιμές σε συγκεκριμένα στοιχεία- Άμεσες αλλαγές στις απαιτήσεις- Αντίφαση προσφοράς και τελικής σύμβασης
Φωτογραφικές προδιαγραφές	<ul style="list-style-type: none">- Προδιαγραφές που ταιριάζουν απόλυτα με προϊόν συγκεκριμένου προμηθευτή- Ασυνήθιστα αυστηρές/χαλαρές απαιτήσεις- Καταγγελίες από άλλους συμμετέχοντες
Διαρροή στοιχείων προσφορών	<ul style="list-style-type: none">- Εκπρόθεσμες προσφορές που γίνονται αποδεκτές- Ιδιωτική επικοινωνία με επιτροπή αξιολόγησης
Παραποίηση προσφορών	<ul style="list-style-type: none">- Αλλαγές στις προσφορές μετά την υποβολή- Απόρριψη προσφορών χωρίς επανάληψη της

	<p>διαγωνιστικής διαδικασίας</p> <ul style="list-style-type: none"> - Μη αιτιολογημένες ακυρώσεις
Μονοπωλιακές αναθέσεις	<ul style="list-style-type: none"> - Αναθέσεις κάτω από τα όρια διαγωνισμού - Μετατροπή ανταγωνιστικών διαδικασιών σε απευθείας αναθέσεις - Ταχυδρομικές αποστολές προσκλήσεων σε μόνο έναν προμηθευτή
Διαχωρισμός αγορών	<ul style="list-style-type: none"> - Κατάτμηση σύμβασης ώστε να αποφευχθούν κατώτατα όρια - Ξεχωριστές συμβάσεις για εργασία/υλικά χωρίς αιτιολόγηση
Αλληλεπικάλυψη συμβάσεων	<ul style="list-style-type: none"> - Ίδια τιμολόγια σε διαφορετικά έργα - Τιμολόγηση της ίδιας περιόδου σε πολλαπλές συμβάσεις
Κακός καταλογισμός δαπανών	<ul style="list-style-type: none"> - Δαπάνες που δεν αντιστοιχούν στην πρόοδο - Διπλές χρεώσεις - Απουσία ή αλλοιώσεις στα φύλλα χρόνου
Εσφαλμένη τιμολόγηση	<ul style="list-style-type: none"> - Έλλειψη/καθυστέρηση τεκμηρίωσης - Παρωχημένες τιμές - Τιμές εκτός εύλογου εύρους
Μη τήρηση προδιαγραφών σύμβασης	<ul style="list-style-type: none"> - Απόκλιση ελέγχων από όσα προβλέπει η σύμβαση - Κακής ποιότητας εργασία ή υλικά - Έλλειψη απαιτούμενων πόρων από τον αντισυμβαλλόμενο
Ψευδή ή διπλά τιμολόγια	<ul style="list-style-type: none"> - Τιμολογήσεις χωρίς απόδειξη παραλαβής - Τιμές που δεν συμφωνούν με τις παραγγελίες - Πολλαπλά τιμολόγια με ίδιο περιεχόμενο
Εικονικοί πάροχοι	<ul style="list-style-type: none"> - Δεν εντοπίζεται ο πάροχος στο διαδίκτυο/μητρώα - Λανθασμένα ή πλαστά στοιχεία επικοινωνίας
Υποκατάσταση προϊόντων	<ul style="list-style-type: none"> - Ασυμφωνία μεταξύ αναμενόμενων και παραδοθέντων προϊόντων - Διαφορετική συσκευασία ή αριθμοί προϊόντων

ΕΘΝΙΚΗ ΑΡΧΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ

🏠 Λένορμαν 195 & Αμφιαράου,
104 42, Αθήνα

☎ 2132129700

✉ info@aead.gr

🌐 www.aead.gr